

שבת קמד: (ש10) עד קמה: (המשנה)

ביאור מושגים

הגדרת משקה - לא כל מיץ פירות מוגדר כ'משקה'. הגמרא דנה במיצי פירות שונים בהקשר זה.

הגדרת 'משקה' משמעותית בכמה תחומים:

1. הלכות סחיטה - אסור ליצור משקה, מיץ שאינו משקה מותר לסוחטו.
2. הכשר אוכלים לקבל טומאה - כדי שאוכל יקבל טומאה הוא חייב להרטב ממשקה - מיץ שאינו משקה אינו מכשיר אוכל.
3. טומאת משקים - מיץ שאינו משקה לא מקבל טומאה (רמב"ם): כל מיצי הפירות חוץ מיין ושמן לא מקבלים טומאה, ראב"ד: כל מיצי הפירות שיצאו מאליהם לא מקבלים טומאה).
4. פסילת מקוה - אביי ור"ח: מיץ שאינו משקה לא פוסל את המקוה. רבא ור"פ: כל נוזל שאינו מים פוסל את המקוה.

הערה להבנת הסוגיה:
 הדף הקודם (קמג):
 (המשנה) - קמד: (ש10) -
 דן בעיקר במעמד משקים
 שנשחטו מאליהם בשבת,
 הדף הנוכחי (קמד: (ש10) -
 קמה: (המשנה)) - דן
 בעיקר בסחיטה עצמה.

שורש המח' - אדם פרטי המחשיב נוזל מסוים כמשקה כששאר החברה לא מחשיבה אותו:

רב נחמן: נחשב משקה - הולכים לפי האדם שחט את הפרי.
רבא: לא נחשב משקה - הולכים לפי העולם.

נפק"מ: אם אדם סוחט משקה ומעוניין בו ר"נ: אסור - מחשבתו מועילה.
רבא: מותר - מחשבתו חסרת משמעות.

מדוע מותר לסחוט את שאר הפירות:

רב נחמן: בשאר הפירות הסחיטה באה כדי לצמק את הפרי ולא כדי להשתמש בנוזל.
רבא: הנוזלים היוצאים מפירות אלו לא נחשבים משקה.

ברייתא

זיתים, ענבים, תותים ורימונים - אסור לסוחטם בשבת.
שאר פירות - מותר לסוחטם בשבת.

מח' זו מקבילה למח' על מחל ומי תרדים שנפלו למקוה:
ר"ח ואביי: כיוון שהסוחט החשיב את הנוזלים הללו הם נחשבים משקה ופוסלים את המקוה.
ר"פ ורבא: כל נוזל שאינו מים פוסל את המקוה - לכן למרות שנוזלים אלו חסרי חשיבות הם פוסלים.

הגמרא מביאה ברייתא הדנה בסחיטה שלא לשם שתיה:

הסוחט ענבים על כיכרות האם המיץ נחשב משקה:

ת"ק: לא נחשב משקה, ולכן לא הכשיר את הכיכרות.
ר"י: נחשב משקה, והכשיר.

על מה נחלקו התנאים:

ר"י: האם סוחט לתוך אוכל נחשב משקה.
ר"פ: האם משקה ההולך לאיבוד נחשב משקה.
רהב"ר: האם משקה שתכליתו לייפות את הכיכר נחשב משקה.

הערה: ישנה ברייתא הדנה בפציעת זיתים כדי לרכבם - שם ברור שהמחלוקת היא האם משקה שהולך לאיבוד נחשב משקה.

סיכום סחיטה

סוג הפירות:
הברייתא: מותר לסחוט פירות שאינם זיתים, ענבים, רימונים ותותים (רבא ור"נ נחלקו בהבנת ההיתר - עיין למעלה).
רב: מהתורה אסור סחיטה קיים רק בזיתים וענבים.

מצב הפירות:
פירות חיים כבושים: סחט בשביל הפרי - מותר.
סחט בשביל המיץ - רב ושמואל: אסור מדרבנן, ר"י: אסור מהתורה.
פירות מבושלים: סחט בשביל הפרי - מותר.
סחט בשביל המיץ - רב: מותר שמואל: אסור מדרבנן, ר"י: אסור מהתורה.

דרך הסחיטה:
שמואל: אם סוחט לתוך אוכל - מותר.

הגמרא מסתפקת האם מהי 'עדות אישה' האם הכוונה להעיד לאישה שמת בעלה והיא מותרת או שהכוונה לכל עדות שהאישה כשרה לה. נפק"מ: להעיד על מום של בכור שנפל לא בכוונה. להלכה - עד מפי עד כשר גם בעדות בכור.

רב ותנא דבי מנשה:
עד מפי עד כשר רק לעדות אישה.

רב הושעיא הביא ברייתא שבה ר"א ור"ש מתירים גם ענבים וזיתים שרוסקו מע"ש ונזלו בשבת.

ציטוט מהמשנה

דבש שרוסק מע"ש ונזל בשבת
ת"ק: אסור.
ר"א: מותר.

מה החידוש בברייתא של רב הושעיא ביחס למשנה:
רב יוסף: היא הוסיפה שזו גם דעת ר' שמעון.
אב"י: במשנה גם לפני הריסוק וגם אחריו מעמד הדבש היה זהה - אוכל. בזיתים ובענבים הריסוק שינה את המעמד של הענבים מאוכל למשקה.

שבת קמה: (המשנה) עד קמו: (המשנה)

ביאורי מושגים

סוגייתנו הינה הבסיס לדיון הנרחב בעניין פתיחת קופסאות שימורים ושקיות בשבת. מפאת קוצר היריעה לא נוכל להרחיב בנושא הסבוך. המעוניין להעמיק יכול לעיין בין השאר בתשובתו של ר"מ פיינשטיין או"ח א' סימן קכב. במהלך תשובתו המאלפת סוקר ר"מ פיינשטיין בהרחבה את ההיבטים השונים של הדין. (המעוניין בשורה התחתונה של הפסק יכול לדלג לענף ' שבתשובה).

המשנה

מה שבושל מע"ש במים חמים - מותר להשרותו בשבת במים חמים.
 מה שלא בושל במים חמים - מותר להעביר עליו מים חמים.
 קוליים האיספנין ודג מלוח קטן - אסור להעביר עליו מים חמים כיוון שהעברתו במים היא גמר הכנתו.

על אף שאין כאן בישול מציאותי - כיוון שההדחה מכשירה אותו לאכילה - זה נחשב בישול הלכתי האסור מהתורה.

משנה

ביקוע חבית אוכל:
 מותר, בתנאי שמטרתו איננה לעשות כלי.
עשיית נקב בחבית משקה:
במגופה - ר' יהודה: אסור, חכמים: מותר.
בצד - אסור.
 אסור לסתום חור שבחבית בשעווה מחשש שימרח.

סתמת חור בשמן עבה:
 רב: אסור מחשש שיבוא לסתום בשעווה.
 שמואל: מותר, רב שמואל בב"ח הביא מסורת לפיה גם רב התיר.

ר' נחמיה סבר שכלי ניטל בשבת רק לייעודו המקורי.
 ר' אושעיא סבר שהמשנה היא כשיטת ר' נחמיה.
 לכן ההיתר של המשנה קיים רק כשמשתמש בסכין גם לביקוע הגרוגרות שבחבית - אחרת אסור ליטול את הסכין.

ניקוב חבית בשבת

1. התזת ראש החבית - מותרת, כיוון שכוונתו להגיש יין ב'רחבות'.
 יצירת פתח בצד החבית בעזרת חרב - אסורה, כיוון שכוונתו לפתוח פתח.
2. פתיחת פתח סתום - מותרת, בתנאי שהוא לא סתום בצורה חזקה.
3. הרחבת פתח קיים - ת"ק: מותר, יש אומרים: אסור, ר"נ פסק לאסור.
4. נקיבת חור בחבית: בצד החבית - אסורה לפי כולם.
 בצד המגופה - ר"ה: אסורה לפי כולם.
 ר"ח: מח' התנאים שבמשנה.
 בראש המגופה - ר"ה: מח' התנאים שבמשנה.
 ר"ח: מותרת לפי כולם.
5. יצירת קנה חלול כדי לתוחבו בתוך חור שבחבית - אסור.
 הכנסת קנה חלול מוכן לתוך נקב בחבית - רב: אסור, שמואל: מותר.
 החזרת קנה חלול שהיה מותקן כבר בחבית - מותר.
 קיפול עלה הדס והכנסתו לחור שבחבית - אסורה.

מהי צורה חזקה:

רב חסדא: בגובה היין הוא נעשה חזק כדי שהמים לא יזלו.

רבא: בגובה השמרים - בתחתית שם הוא נעשה חזק כדי לעמוד בפני כובד כל היין.

הנחת מוצא: איסור יצירת פתח חד סיטרי הוא רק מדרבנן.

המח': האם חכמים גזרו לאסור גם הרחבת פתח חד סיטרי או רק יצירת פתח חד סיטרי.

רב: יש לאסור מחשש שיבוא להכין קנה. שמואל: אין לחשוש.

מדוע אסור לשים עלה הדס: רב יימר: שמא יכין מרזב. רב אשי: שמא יקטום עלה.

לבישת לבד (הלבד היה משמש ליצירת מצעים) ויציאה בו לרה"ר

לבד קשה - אסור.

לבד בינוני - שמואל: מותר.
הבנה מוטעת ברב: אסור.

לבד רך - מותר.

שבת קמו: (המשנה) עד קמח. (סוף הפרק)

ביאורי מושגים
לבישת בגדים רטובים - אסור ללבוש בגדים רטובים בשבת. אבל אדם שנרטבו בגדיו לא צריך לפושטם מיד - משום כבוד הבריות. כשיגיע למקום שבו ניתן לפושטם - יפשטם.
מדוע אסור ללבוש בגדים רטובים: רמב"ם: שמא יסחוט אותם (סחיטתם אסורה משום מכבס).
מאירי: כדי שלא יחשדוהו שכיבסם בשבת.

משנה

כדי לשמור על הקור:
 מותר לתת תבשיל בתוך בור ואין חוששים שישווה גומות, מותר לתת מים נקיים במים מלוכלכים וקרים.
כדי לחמם:
 מותר לשים תבשיל בשמש, ואין חוששים שיטמין באפר עם גחלים. **אדם שנרטבו בגדיו בדרך:**
 הולך עד הבית הראשון, שם שוטחן מול השמש. **ובתנאי שלא יעשה זאת לעיני הציבור הרחב.**

דבר שנאסר משום מראית עין:
ר"א ור"ש: אסור אפילו בחדרי חדרים!
ת"ק של משנתינו: מותר כשלא רואים אותו.

דיני בגדים בשבת

ניעור בגד מלכלוך: בבגד שחור שהאדם מקפיד על נקינותו - אסור לנערו מהתורה. בבגד לבן או צבעוני או בבגד שהאדם לא מקפיד עליו - מותר לנער.
יציאה לרה"ר כשעליו בגד מקופל: אם רגילים ללבושו כך כדרך מלבוש - מותר. אם הולכים כך כדי לסחוב את הבגד ממקום למקום - אסור.
קיפול בגד ויצירת כיס מהקפל (מרזב): לנוי - מותר. בשביל ליצור בית קיבול - אסור.
עיטוף בבגד שעלול ליפול (למשל סכינתא - סודר המשתלשל מהראש לכתפיים): מותר רק אם הוא קשור.

מה פירוש 'ניעור':
רש"י: ניעור מאבק.
ר"ף: ניעור מטל שעל הבגד.

משנה

הרוחץ במי טבריה או במי מערה:
אדם בודד - אסור לסחוב עימו את המגבת גם אם היא רק קצת רטובה.
אנשים רבים - מותר להם לסחוב את המגבת גם אם היא רטובה מאוד.
טיפול גופני המותר בשבת:
 סיכה, משמוש הגוף (בעדינות), רחיצת רגילה של אבר שיצא מהמיפרק (ואם נתרפא נתרפא).
טיפול גופני האסור בשבת:
 שיפשוף הגוף בכוח, גירוד במגרדת, טבילה בנהר המובהק לרפואה, הקאה רצונית, סידור העצמות של הקטן, החזרת שבר, שיפשוף אבר שיצא מהמיפרק.

טבילה במים חמים - אסורה לפי כולם.
שטיפת הגוף במים חמים - ר"ש: מותרת.
ר"י: אסורה (ובקרים מותר).
ר"מ: אסורה (וגם בקרים אסור).

ר"ש חלק על הת"ק של משנתנו והתיר גם לאדם בודד ללכת עם מגבת רטובה מאוד לביתו - וכן הלכה.

מותר לסוך ולמשמש מעיים של חולה - ובתנאי שיעשה זאת בשינוי.

1. **רשב"ג:** אם מטרת הגירוד היא ניקיון - מותר להתגרד.
 2. אם יש מגרדת מיוחדת לשבת - מותר. כיוון שאין כאן משום 'עובדין דחול'.

להלכה נפסק שמותר להחזיר שבר.

האיסור הוא דווקא בהקאה בעזרת משקה. הקאה בעזרת תחיבת אצבע לא נאסרה.
ר' נחמיה: אסור לגרום להקאה אפילו ביום חול - משום בל תשחית.

ציטוט מהמשנה

טיפול גופני האסור בשבת:
 טבילה בנהר בוצי.
 מחשש שיפול לתוך הנהר, ואחר כך יסחט את בגדיו.

שבת קמח. (תחילת הפרק) עד קמח: (המשנה בסוף העמוד)

ביאורי מושגים
איסור ריבית - מהתורה איסור ריבית קיים רק בריבית קצוצה - כאשר כבר בזמן ההלוואה נקבעה ('נקצצה') כמות הריבית שתשולם במועד הפירעון.
 חכמים אסרו גם ריבית שאינה קצוצה וגם מקרה שבו הריבית עקיפה. למשל כאשר אדם לווה מחברו כיכר ומחזיר לו כיכר. אלא שבזמן ההלוואה הכיכר היה שוה מעט ועד שלב הפירעון ערכו של הכיכר עלה. כך שמבחינה כספית הלווה קיבל כיכר השווה מעט כסף והחזיר כיכר השווה הרבה כסף.
 חכמים והלל נחלקו האם בכל הלוואת חפץ אנו חוששים לעליית מחירים ולריבית (כך שיטת הלל) או שרק בהלוואה של כמות מסחרית יש מקום לחשש אבל בכמות קטנה אנשים לא מקפידים (חכמים).

משנה

הלויני - משמע לטווח ארוך, השאילני - לטווח קצר.

במקרה של טווח ארוך אנו חוששים שהמשאיל ירשום את ההלוואה.

האם ניתן לתבוע בב"ד הלוואה של שבת ושל יו"ט: רב יוסף: לא - מחשש שהלווה ירשום את ההלוואה. רבה: כן - מחשש שאנשים ימנעו מלהלוות.

מותר לשאול בשבת אוכל - ובתנאי שלא יאמר 'הלויני' אלא 'השאילני'.

אם המשאיל חושש שהשואל לא יחזיר את החפץ מותר לו לקחת את טליתו של השואל כערבון - וכך נהגו בירושלים בערב פסח שחל בשבת.

לפי הלל כדי להינצל מחשש של ריבית (עיין ביאור מושגים) צריך שערך הלחם יהיה קצוב.

כשערך הלחם דינמי אוסר הלל לשאול כיכר מחשש של ריבית.

לפי חלק מהגרסאות הגמרא קובעת שדין זה תקף גם באיסורי תורה.

מחאה

כאשר אנו רואים שאנשים חוטאים בשוגג - ואנו יודעים בוודאות שדברינו לא יתקבלו - עדיף לא למחות כיוון ש'מוטב שיהיו שוגגים ולא יהיו מזידים'.

עשיית מלאכות ביו"ט

כאשר ניתן, יש לעשות את המלאכות של יו"ט בשינוי.

עם זאת - כאשר השינוי עלול להוביל לאיסור או לטירחה יתירה - אין לשנות.

הגמרא מנסה להוכיח את שיטת ר' יוחנן ממקרים שבהם אנו רואים שקנו או התמנו על קרבן בשבת.

אולם לא ניתן להוכיח ממקומות אלו כיוון שניתן להסביר שכבר בע"ש היתה שם הקדשה ראשונית וזאת עוד לפני 'המכירה-ההעברה'.

קרבנות שאינם חובת היום:
 אסור להקדישם ביו"ט.

קרבנות שהם חובת היום:
 ר' יוחנן: מותר להקדישם ביו"ט.

שבת קמח: (המשנה בסוף העמוד) עד קנ. (המשנה)

ביאור מושגים

קריאה בשטרי הדיוטות - חכמים אסרו לקרוא בשטרי הדיוטות בשבת. הראשונים נחלקו מהם שטרי הדיוטות. המקילים ביותר קבעו שרק חשבונות עסקיים נאסרו, המחמירים יותר (וכך רוב הראשונים) אסרו גם לקרוא מכתבים והמחמירים ביותר אסרו כל ספר שאינו ספר קודש.

הסתכלות בציור - הגמרא אצלנו אוסרת הבטה בציור (גם ביום חול). הראשונים נחלקו האם אלו דווקא ציורים המיועדים לעבודה זרה (תוס' ורא"ש) או שכל ציור מעשה ידי אדם אסור בהבטה (המאירי והריטב"א). (גם לשיטה זו האיסור הוא רק בעיון ולא בהסתכלות שטחית).
להלכה העולם נוהג כשיטת הראשונים המקילה בציור שאינו לשם ע"ז.

למסקנה אביי מקבל גם את נימוקו של ר"ב ור"ב
מקבל גם את נימוקו של אביי.

המח' האמיתית בין אביי ור"ב: האם אוסרים גם כשאין חשש שימחוק - משום 'לא פלוג' (מח' זו מופיעה כבר בין התנאים הקדמונים)

הנפק"מ: כשכתוב על **כותל** (ולכן אין חשש של שטרי הדיוטות) **גבוה** (ולכן אין חשש שימחוק) - **ר"ב** - אסור (לא פלוג), **אביי** - מותר.

מדוע אסור למנות את האורחים מהכתב:

רב ביבי: שמא ימחוק מישהו מהרשימה.

אביי: שמא יבוא לקרוא בשטרי הדיוטות.

משנה

מותר למנות את האורחים - אבל לא מן הכתב,

מותר להגריל את המנות - ובתנאי שהן בגודל זהה,

ביו"ט הגרילו במקדש קדשים (שהוקרבו היום) - אבל לא מנות (של אתמול).

המחלוקת לפי הסבר רש"י. תוס' (ד"ה לעולם) מביאים הסברים אחרים למחלוקת רב ביבי ואביי למסקנה.

הגמרא מסבירה את המשנה אחרת ממשמעותה הפשוטה:

הטלת גורלות לבני ביתו: מותר **תמיד** - גם אם המנות לא שוות.

הטלת גורלות לחבורה: **בשבת:** אסור **תמיד** - מחשש שיבואו להשוות את מנותיהם. **בחול:** כשהמנות שוות - **מותר**. כשהמנות לא שוות - **אסור** משום משחק בקוביה.

עיינ בביאור מושגים בנוגע לפירוש ההלכתי של איסורים אלו.

כתב הסבר שמתחת לציור - אסור לקרוא בשבת משום 'שטרי הדיוטות'.
ציור - אסור לראות אפילו ביום חול משום 'אל תפנו אל האלילים'.

הגמרא כאן מלמדת אותנו שהדרישה לצדק בעולם במקומה רק כאשר אין לנו נגיעה אישית בכך. כשיש לנו נגיעה אישית - עלינו להמנע מהתערבות בהשכנת הצדק בעולם.

גם אם אדם רשע מציק לאדם טוב - אין לבקש מהבורא שיענישו את הרשע אלא יש לבקש שהרשע יפסיק להציק. מי שבגללו נענש אדם אחר - לא ראוי לשבת במחיצתה של השכינה !!!

שבת קנ. (המשנה) עד קנא. (המשנה)

ביאור מושגים

הבדלה - גם אחרי שזמן יציאת השבת הגיע, השבת לא יוצאת עד שהאדם מבדיל בין הקדש לחול. **בעניין זה יש הבדל בין אכילה למלאכה: אכילה** - אסורה עד שיבדיל על הכוס. **מלאכה** - אסורה עד שיאמר 'המבדיל בין קודש לחול' (ויש ראשונים המחייבים לומר מילים אלו כחלק מברכה).

הגדרת תחום מושב - לאדם מותר ללכת 2000 אמה לכל כיוון. 2000 האמה נמדדים מסוף היישוב שבו האדם נמצא. בית הרחוק פחות מ70.5 אמה מבתי היישוב נכלל בתוך היישוב, וה2000 אמה נמדדים ממנו ולא מבתי היישוב. מדידה זו היא של 2000 אמות בכיוונים צפון, דרום מזרח ומערב מקצה הריבוע התיאורטי שמקיף את העיר בכיוונים אלה.

דין זה שנוי במח' תנאים בברייתא:
ת"ק של הברייתא: אסור לחשוב על פעולות האסורות בשבת.
ר' יהושע בן קרחה: לחשוב מותר, לדבר אסור.

החלק השני של המשפט - 'אסור להורות לחבירו' - בא לחדש שרק **דיבור** אסור אבל הרהור מותר.
לכן מותר לרמוז לחבירו שהוא רוצה לשכרו כפועל.

הרהור בתחומים אחרים:
במקום מטונף - אפילו הרהור קדושה אסור - שנאמר 'והיה מחניף קדוש'.
במקום ערוה - דיבור קדושה אסור, הרהור מותר - שנאמר 'ערות דבר'.

כיצד ניתן לקטוף פירות לפני הבדלה על כוס:
תשובה א': מדובר בהולך ליד גתות יין, כך שיכול לעשות הבדלה בשדה.
תשובה ב': ניתן להסתפק בהבדלה בע"פ ולהשלים את ההבדלה על הכוס מאוחר יותר - וכך ההלכה.

המח' בין אבא שאול לת"ק:
ת"ק: מותר לצמצם מרחקים רק לדברים מותרים.
אבא שאול: מותר לצמצם מרחק גם לדברים המותרים וגם לצרכי מצוה (גם אם צרכים אלו אסורים להיעשות בשבת).

המשנה

אסור לשכור פועלים בשבת, אסור גם להורות לחברו לשכור עבורו פועלים,

אסור ללכת למקום כדי לשכור שם פועלים במוצאי שבת,

מותר ללכת למקום כדי שבמוצ"ש ימשיך ללכת משם למקום אחר שבו ישמור על פירותיו ואגב זאת גם להביא פירות.

אבא שאול: כל פעולה שחכמים התירו לצוות עליה בשבת - **מותר לצמצם אליה את המרחק בשבת.**

דיבורי מצוה בשבת

ת"ק: הכל מותר חוץ מלהגיד לנכרי לעשות בשבת עצמה.
ר' יוסי ברבי יהודה: אסור גם לומר סכום כספי.

דיבורי חול בשבת

על עסקי מצוה ועל עסקי ציבור - מותר בשבת.
על עסקים פרטיים שיש בהם השלכה למעשה - אסור בשבת.
על עסקים שאין בהם השלכה למעשה - מותר בשבת.
על עסקים שתיאורטית יכלו להיות מותרים בשבת - מותר בשבת.

שבת קנא. (המשנה) עד קנב. (ש3 מהסוף)

ביאורי מושגים

'ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ' - הקב"ה נתן באדם חי תכונה המפחידה בעלי חיים. ואכן גם בעלי חיים טורפים נרתעים מלתקוף בני אדם והם עושים זאת רק כשהם במצוקה גדולה.
נקודה נוספת בנושא זה היא הדיבור. אדם הנתקל בדוב הינו חסר ישע לחלוטין. הוא אינו יכול לברוח (למרות הסירבול הדוב מהיר יותר מהאדם) וודאי שאינו יכול להתגונן מול הדוב. הדרך היחידה להניס דוב היא פשוט לצעוק וללכת בקבוצה של אנשים. הדוב מפחד מצעקות של אדם וכן מקבוצה של אנשים!!!

משנה

מותר לקצר טווחים בשבת כדי לדאוג במוצ"ש לצרכי מצוה,
נכרי שהביא חלילים בשבת - לא יספדו בהם לישראל
אא"כ הגיעו ממקום קרוב,
נכרי שהכין ארון או קבר - יקבר בו ישראל, אא"כ
נעשה בשביל ישראל.

מה הדין כשאנו מסופקים לגבי סעיף 2 או סעיף 3 (לא ידוע היכן היו החלילים, לא ידוע למי הוכן הקבר):

רב: יש להחמיר ולאסור.

שמואל: יש להקל ולהתיר.

משנה

מת בשבת
מותר לטפל במת בכל טיפול שלא מזיזו ממקומו,
מותר גם להזיזו ע"י טלטול של חפץ אחר (טלטול מן הצד).
קורה שנשברה
מותר לשים מתחתיה חפצים שימנעו ממנה ליפול ובתנאי שלא יזיזהו.

המשנה קובעת שמותר לטפל במוקצה כל עוד לא מזיזים אותו.

למרות זאת ר' מאיר אסר לשטוף ולסוך רצפת אבנים אבל זאת מסיבה אחרת (מחשש שיטוף רצפת אדמה וישווה גומות אגב השטיפה).

משנה

עיצום עיניו של מת
ביום חול: אסור כל עוד שהנשמה לא יצאה, (משום שפיכות דמים).
בשבת: אסור גם אחרי המיתה.

גם אם הגוסס טובל, אסור לקצר את חייו בצורה אקטיבית.
עם זאת ניתן לעשות פעולות הגורמות בעקיפין לעצימת העיניים (יין בחוטם, שמן בין ריסי העיניים ואחיזה בבהונות הרגליים).

גלגל חוזר בעולם

לכל משפחה יש ימים טובים ורעים. מי שרוצה שיעזרו למשפחתו בימים הרעים חייב לעזור לאחרים בימים הרעים שלהם!!!

הזיקנה גורמת לאדם לאבד את כוחותיו.

בשעה זו מה שעומד לאדם אלו מעשיו הטובים שעשה בימי חייו (בניגוד לנהנתנים שבזבו את חייהם בתאוות גופניות) חוכמתו (בניגוד לעמי הארץ שרק מטפשים כשמזדקנים) הדרת פניו, ילדיו, ואשתו (בניגוד לסריסים שנראים ילדים ואין להם כלום מדברים אלו).

שבת קנב. (ש3 מהסוף) עד קנג. (סוף הפרק)

שלבים בהתנתקות של המת מהעולם

1. בשבעה הימים הראשונים - נפשו של האדם מתאבלת עליו. לכן אדם שנפטר ללא קרובים יש להביא 10 אנשים שישבו כאבלים בביתו.
2. דעה א': עד שנסתם הגולל - המת מודע למה שאומרים עליו.
דעה ב': עד שירקיב הבשר - המת מודע למה שאומרים עליו.
3. 12 החודשים הראשונים - הגוף קיים והנשמה עולה למעלה ויורדת, אחרי זמן זה היא נשארת קבועה למעלה.

חזרה בתשובה

יש להתייחס לכל יום מהחיים כיום האחרון שלנו, ולהשתדל להספיק בו כל מה שניתן - 'שוב יום אחד לפני מיתתך'.

הרקבת הבשר

מי שלא קינא בחייו - אין הריקבון שולט בו.

מיהו בן העולם הבא

- א. מי שאחרי שמתאמצים להספידו הקהל מתרגש מכך ודומע.
- ב. מי שבהלוויתו אומר הקהל - 'יש ללכת בדרכיו'.
- ג. מי שדעת רבותיו נוחה ממנו.

'בכל עת יהיו בגדיך לבנים ושמן על ראשך אל יחסר'

הסבר א': צריך לדאוג שבכל רגע נתון אנו נהיה טהורים ושלמים במידות ובמצוות.

הסבר ב': יש ללכת בתפילין וציצית כל היום.

שבת קנג. (תחילת הפרק) עד קנד: (ש3)

ביאור מושגים
חרש שוטה וקטן - שלישיה זו מוגדרת שאנשים חסרי דעת שאינם חייבים במצוות. עם זאת יש הבדל ביניהם. שוטה נחשב חסר דעת לחלוטין. בעוד שחרש וקטן נחשבים בני דעת ברמה נמוכה.

ההיתר תקף רק בממון שלו - שהרי עילת ההיתר היא 'מתוך שבהול'.
 אדם שרואה מציאה - אין היתר לתיתה לגוי.
 אדם שלקח מציאה - רבא א': מותר לתת, רבא ב': ספק.

ההיתר לתת לגוי הוא כדי שלא יבוא לטלטל בעצמו (מתוך שבהול על ממונו) שזהו איסור מהתורה.

כשנותנים על חמור צריך לתת עליו בזמן שהוא הולך (וכך אין עקירה) וליטול ממנו כשנח - אחרת החמור עושה עקירה והנחה ואנו הרי מצווים על שביתתו.
 (בדרך זו של נתינה תוך כדי הליכה ניתן היה להתיר גם בחבירו - אולם חז"ל גזרו בשניים שעשאוה (שמהתורה מותר) לאסור בחבירו ולהתיר בחמורו).

המשנה
 אדם שנתקע בדרך עם הארנק שלו: יתנו לגוי כדי שיסחוב לו. אם אין גוי - יכול ליתנו על גב חמור.
 הגיע לחצר הראשונה של העיר: השקים שאינם מוקצה - יכול לקחת. השקים שהם מוקצה - יתיר את החבל ויפלו מאליהם.

סדרי עדיפויות בטלטול הארנק
 גוי וחמור - עדיף לתת לגוי - כיוון שאין מצווים על שביתתו.
 חמור ושוטה - עדיף לתת לחמור - כיוון שהוא אינו אדם (ואין חשש שיתבלבל).
 שוטה, חרש וקטן - עדיף לתת לשוטה - כיוון שכלל אין בו דעת.
 חרש וקטן - ספק מי עדיף (לר"א: לקטן, לחכמים: ספק).
 אין לו כלום - יוליך פחות מ4 אמות וייעצר.

בעליית בית חכינאי גזרו שאין להוליך פחות מ4 אמות כל פעם אלא יש לתת לגוי:
 ר' אליעזר (מבית שמאי): הגזירה תחזק את שמירת השבת.
 ר' יהושע: הגזירה תכביד מדאי ותגררם לאנשים לזלזל בשמירת שבת.

המחמר
 רמי בר חמא א': חייב בשוגג ובמזיד.
 רמי בר חמא ב': בשוגג - פטור מחטאת, במזיד - חייב סקילה.
 ר' יוחנן: פטור בשוגג ובמזיד.

עקר חבילה לפני שבת, רשאי להמשיך ללכת עימה בשבת ולשימה בביתו.
ובתנאי:
 1. שירוף - כדי שיהיה היכר.
 2. שיטיל את החבילה בשינוי - כיוון שעלולה להיות עקירה - אם הוא יעצור עצירת קבע לפני שייכנס לביתו.